

The book cover features a vibrant, painterly illustration. In the foreground, a character in a purple and blue mechanical suit with a red visor is shown from the waist up, floating in a blue, cloudy space. Behind them, a larger, more complex mechanical figure is visible. In the upper left, a small, multi-limbed creature floats against a bright orange and yellow background that resembles a sunset or a fiery landscape. Swirling black and yellow lines, resembling smoke or energy, flow through the scene. The title 'STRATA' is prominently displayed in the center in a large, white, stylized font with a black outline. The author's name 'TERRY PRATCHETT' is positioned above it in a smaller, white, sans-serif font. The name 'ARGO' is written in a small, black, sans-serif font at the bottom left.

TERRY PRATCHETT

STRATA

ARGO

ARGO

**S
T
R
A
T
A**

TERRY PRATCHETT

STRATA

Originally published in Great Britain as STRATA by Colin Smythe Ltd.
Copyright © Dunmanifestin Ltd, 1981.

Corgi edition published 1988. Corgi is an imprint of Transworld. Transworld is part of the Penguin Random House group of companies.

Discworld ® is a trademark registered by Dunmanifestin Ltd

No part of this book may be used or reproduced in any manner for the purpose of training artificial intelligence technologies or systems. This work is reserved from text and data mining (Article 4(3) Directive (EU) 2019/790).

© Argo, 2026

Translation © Jan Kantůrek, 1996

ISBN 978-80-257-4949-4 (váz.)

ISBN 978-80-257-5040-7 (e-kniha)

Edici Fantastika řídí Martin Šust.

Jeden hornický předák mi ukázal kus uhlí, v němž byl zarostlý zlatý sovereign z r. 1909. Viděl jsem amonita, jenž se vměstnal do zkamenělé stopy po sandálu, kde sám zkameněl.

Ve sklepích Muzea přírodní historie je místnost, kterou drží neustále pod zámkem. Mezi jinými zvláštnostmi tam ukrývají tyranosaura s náramkovými hodinkami na přední noze a lebku neandertálce se třemi plombami ze zlata.

A co s tím uděláte?

dr. Carl Untermond
Přeplněný Eden

Byl to, samozřejmě, překrásný den – den jako vystřižený z propagační brožurky Společnosti. Zrovna teď měla Kin ze své kanceláře výhled na lagunu ve tvaru dlaně s roztaženými prsty. Na vnějším útesu se lámaly zpěněné vrcholky vln a pláž se leskla úlomky bílého korálu a skořápkami pestrých mušlí.

V žádné brožuře vám už ale neukážou tu strašlivou masu vrstvicího agregátu plovoucího na pontonech, tady jen malý model na výrobu ostrovů a atolů do velikosti patnáct kilometrů v průměru. Zatímco ho Kin pozorovala, vyplivl stroj ze zadní výsypky další kilometr pláže.

Přemýšlela, jak se jmenuje jeho řidič. V linii vznikající pláže bylo něco skutečně geniálního. Chlap, který dovedl položit takovou pláž, s přesně vyváženou dávkou skořápek, ten si zasloužil něco lepšího. Jenže na druhé straně to mohl být thoreauovský typ člověka, který prostě miloval malé ostrovy. Občas se vyskytli i takoví. Tiché, stydlivé typy, které se rády plaví po mořích v patách sopečných týmů a se zasněným výrazem a s neuvěřitelnou dokonalostí vytvářejí složitá souostroví. Musí se na něj zeptat.

Naklonila se přes stůl a spojila se s oblastním technikem.

„Joeli? Kdo je na BCF3?“

Na interkomu se objevila inženýrova snědá tvář, pokrytá vějířky vrásek.

„Nazdar, Kin. Počkej, podívám se. Aha! Dobrý, co? Líbí se ti?“

„Je to dobré.“

10 „To je Hendry. Ten, co jsou na něj všechny ty ošklivé stížnosti, které máš před sebou na stole. No víš přece, ten, co uložil zkamenělého dinosaura do –“

„Četla jsem to.“

Joel vycítil v jejím hlase nedůtklivost. Povzdechl si.

„Nicol Planteová, jeho kombinátorka, v tom musí lítat taky. Převedl jsem je na ostrovy, protože... no, znáš to, korálové ostrovy nepředstavují prakticky žádné pokušení –“

„Já vím.“ Kin se na chvíli zamyslela. „Pošli ho ke mně. Ji taky. Bude to perný den, Joeli. Když končí práce, je to pokaždé stejné, lidi si začnou hrát.“

„To je to mládí. Všichni jsme byli takoví. U mě to byl pár bot v uhelné vrstvě. Nic moc, připouštím.“

„Ty tedy myslíš, že mu to mám prominout?“

Samozřejmě že myslel. Počítalo se s tím, že se každý pokusí o nějaký ten nepovolený žertík, to všichni věděli. Kontroloři přece takové věci vždycky odhalili. A cožpak se nemůžeme spolehnout na budoucí paleontology, že je pečlivě ututlají, i kdyby jedna taková legrádka prošla bez povšimnutí? No?

Jenže... co když ne?

„Už teď je dobrý. Dej mu čas a bude skvělý,“ pokračoval Joel. „Co kdybys mu utrhla jenom jednu kouli, co?“

O pár minut později zaslechla Kin, jak motory stroje zařvaly a utichly. Zanedlouho vešel jeden z robotů z recepce a s sebou vedl menšího světlavlasého mladíka, připáleného do červena, a hubenou holohlavou dívku sotva kolem dvacítky. Oba zůstali stát a pozorovali Kin se směsicí strachu a vzpurnosti, na koberec se z nich snášel korálový prach.

12

„Fajn, sedněte si. Dáte si něco k pití? Vypadáte oba vyprahle. Myslela jsem, že je v těch věcech klimatizace.“

Dvojice si vyměnila pohledy. Pak dívka řekla: „Frane se potřebuje do své práce vcítit.“

„No dobře. Lednice je ta kulatá věc, která se vznáší přímo za vámi. Poslužte si.“

Trhli sebou, když je lednice ťukla do zad, pak se nervózně usmáli a posadili se.

Posvátná úcta z obou jen čišela, což Kin poněkud přivádělo do rozpaků. Podle záznamů byli oba z koloniálních světů tak nových, že planetární kůra na nich ještě ani neoschla, zatímco Kin pocházela přímo ze Země. Ne z Celé, Nové, Staré, Skutečné nebo Nejlepší Země. Prostě ze Země, kolébky lidstva. Z té, o níž mluvily jejich učebnice dějepisu. A značka dvou století, kterou měla na čele, to bylo něco, o čem patrně před příchodem ke Společnosti jen slyšeli. Navíc byla jejich šéfovou. A mohla je vyhodit.

Lednice odplula do svého výklenku a na své cestě opasala v zadní části místnosti velký nelogický oblouk. Kin si

v duchu poznamenala, že musí zavolat mechanika, ať se na to podívá.

Mladík a dívka seděli nesměle na kraji vznášejících se křesel. Kin si uvědomila, že koloniální světy nic takového nemají. Znovu nahlédla do záznamů, vrhla na své hosty přísný pohled a zapnula záznamník.

„Víte, proč jste tady,“ začala. „Pokud máte aspoň trochu rozumu, četli jste předpisy. Musím vás upozornit, že si můžete vybrat. Buď přijmete mé rozhodnutí, které udělám jako ředitelka tohoto sektoru, nebo půjdete před komisi na centrále Společnosti. Jestliže si vyberete mě, proti mému rozhodnutí není odvolání. Tak co?“

„Bereme vás,“ řeklo děvče.

„On neumí mluvit?“

„Shodli jsme se, že se podrobíme vašemu soudu, slečno,“ řekl mladík se silným krédským přízvukem.

Kin zavrtěla hlavou. „Tohle není soud. Jestliže se vám mé rozhodnutí nebude líbit, můžete vždycky dát výpověď – pokud vás ovšem nevyhodím.“ Odmlčela se, aby mohli informaci patřičně vstřebat. Za každým nováčkem ve Společnosti se tlačila alespoň parsek dlouhá fronta zklamaných čekatelů. *Nikdo* neodcházel dobrovolně.

„Dobrá, takže nahráváme. Pro pořádek, obsluhovali jste vy dva naposledy vrstvicí agregát BVN67 na Juliu čtyři a pracovali jste na pobřeží světadílu Y? Spolu s vytýkacím dopisem jste tehdy obdrželi i podrobnosti obvinění.“

„To všechno sedí,“ přikývl Hendry. Kin zmáčkla tlačítko.

Jedna stěna kanceláře se změnila v obrazovku. Na ní se objevil letecký pohled na šedou pláň základního kamene,

který najednou překryla kilometr vysoká vrstva, připomínající šílený sendvič, který si připravil sám bůh. Vrstvicí agregát od jejího konce odstavili a přesunuli stranou. Pokud ho k původní části vrstvy nepřistaví opravdu zkušený operátor, najdou tady geologové v budoucnosti velmi zvláštní anomálii.

Kamera najela zhruba do poloviny výšky vrstvy, kde byla část kamene odtavená. Tam se vznášela nosná konstrukce, na níž postávalo několik mužů ve žlutých helmách, kteří pak odstoupili ze zorného pole kamery. Na místě zůstal jen jeden z nich a s úsměvem držel velkou měřicí tyč u místa označeného jako „exponát A“. Ahoj všem ve Výboru kontrolorů Společnosti.

„Plesiosaurus,“ řekla Kin. „Nemá v téhle vrstvě co dělat, ale, kruci, proč ne.“ Kamera se pomalu posunovala podél napůl odkryté kostry a nakonec zaostřila na zdeformovaný obdélník těsně vedle ní. Kin přikývla. Teď to bylo vidět celkem zřetelně. Kostra držela ceduli. Nápis na ní byl poničený, ale přece jen čitelný.

„STOP atomovým pokusům!“ přečetla nahlas.

Muselo to dát strašnou práci. Pravděpodobně zabrala celé týdny, a pak jste do paměti vrstvicího agregátu museli nahrát nesmírně složitý program.

„Jak jste na to přišla?“ zeptala se dívka.

Protože v každém stroji je zabudované kontrolní zařízení, což ovšem bylo úřední tajemství. Je umístěné v desetikilometrové výpusti právě proto, aby odhalilo drobné neoprávněné zásahy, jako byli dinosauři bojující za mír nebo mamuti s naslouchátky, a ohlásilo se, až když něco

odhalilo. Protože dříve nebo později to zkusil každý. Každý nový planetární technik s trochou talentu se totiž cítil na palubě vrstvicího agregátu jako bůh a dříve nebo později podlehl pikantnímu pokušení zamotat hlavu budoucím paleontologům. Někdy je Společnost vyhodila, někdy je Společnost povýšila.

„Jsem čarodějka,“ odpověděla Kin. „Takže připouštíte, že jste to udělali?“

„No jó,“ přikývl Hendry. „Ale mohl bych, ehm, uvést něco na svou obhajobu?“ Sáhl do kapsy kombinézy a vytáhl knihu, jejíž hřbet byl opotřebovaný častým užíváním. Strany mu proletěly pod palcem, až nakonec narazil na hledané místo.

„Tohle říká jedna z největších kapacit v oboru planetárního inženýrství,“ řekl. „Můžu pokračovat?“

„Poslužte si.“

„Dobrá, takže: ,Nakonec, planeta není svět. Planeta? Kulatá hromada kamení. Svět? Čtyřrozměrný zázrak. Na světě musí být tajemné hory. Musí tam být bezedná jezera, obydlená prastarými obludami. Musí tam být podivné stopy vysoko na sněžných polích velehor, mechem obrostlé zříceniny v srdci divokých džunglí, zvony pod mořskou hladinou, údolí s mnohonásobnou ozvěnou a města ze zlata. Právě to je kvas planetární kůry, bez nějž by představitost člověka nevzešla.““

Rozhostilo se ticho.

„Pane Hendry,“ zeptala se Kin, „mluvím tam snad o dinosaurech požadujících atomové odzbrojení?“

„To ne, ale –“

„My neterraformujeme planety; to by mohli dělat roboti. My stavíme světy. Budujeme místa, kde dokáže lidská představitelství skutečně zakotvit. Nehrajeme si jako děti s legračními zkamenělinami. Vzpomeňte si na vřetenistý. Představte si, že by budoucí kolonisté na téhle planetě byli jako oni. Vaše zkamenělina by je zabila, uškvařila by jim mozek. Suspenduji vás na tři měsíce. Vás také, slečno Planteová, a vůbec si nedovedu představit, proč jste tomuhle troubovi pomáhala. Můžete jít.“

Vypnula záznamník.

„Kam jdete? Sedněte si. Tohle jsme si řekli na záznam. Sedněte si, vypadáte hrozně.“

Nebyl hloupý. Viděla, jak se mu v očích objevil zárodek naděje. Raději mu ji sebrat hned.

„S tím trestem to platí. Tři měsíce nucené dovolené. Je to v záznamu, takže už mě neumluvíte. Ne že by se vám to jinak podařilo.“

„Ale do té doby to tady bude všechno hotové,“ prohlásil ublíženě.

Kin pokrčila rameny. „Budou další. Netvařte se tak ustaraně. Nebyl byste člověk, kdybyste tomu pokušení nepodlehli. Jestli se cítíte opravdu zle, zeptejte se Joela Čenže na ty boty, které se pokusil uložit do ložiska černého uhlí. No vidíte, a kariéru mu nezničily.“

„A co jste udělala vy, slečno?“

„Hmm?“

Mladík se na ni díval po očku.

„No víte, skoro jako kdybyste chtěla říct, že jsem udělal něco, co dělají všichni. Vy jste udělala taky něco takového?“

Kin zabubnovala prsty na stůl. „Postavila jsem pohorří ve tvaru svých iniciál,“ řekla nakonec.

„Páni!“

„Museli předělat skoro polovinu pásu. Tenkrát mě málem vyhodili.“

„A teď jste ředitelkou sektoru a –“

„To můžete být jednou taky. Za pár let vás můžou poslat na váš vlastní asteroid. Zábavní park nějakého bláznivého miliardáře. Dám vám dvě dobré rady. Nezvorejte to a nikdy, *nikdy* se nesnažte použít něčí slova proti jejich autorovi. Já jsem samozřejmě až neuvěřitelně dobrosrdečná a plná pochopení, ale jiní by vás přinutili tu knihu sníst stránku po stránce pod pohrůžkou okamžitého vyhazovu. Jasně? Jasně. Tak a teď zmizte, vy dva. Teď už doopravdy. Dnes to bude nabitý den.“

Odspěchali a zanechali za sebou cestičku z korálového prachu. Kin pozorovala, jak se za nimi zasunují dveře a chvilku upírala oči jen tak do prázdna. Pak se usmála sama pro sebe a vrátila se k práci.

Podívejme se teď na Kin Aradovou, která právě kontroluje hrubé plány pro souostroví TY.

Jedenadvacet desetiletí jí leží na ramenou jako lupy času. Nese je s lehkostí. Proč by ne? Lidé už nikdy neměli stárnout. V tom jim pomáhala paměťová chirurgie.

Na čele měla zlatý disk, jaký nosila většina vícestoletých – bylo to znamení, které vzbuzovalo respekt a často ušetřilo lidi nepříjemných rozpaků. Každou ženu rozhodně netěšilo, když ji sváděl muž tak mladý, že by mohl být jejím sedminásobným pravnukem. Na druhé straně